

Un cop de mà

El desvetllamots

Escabellar / Descabellar

—Ui! On vas tan **escabellada**?

—Sí? Vaig molt **descabellada**?

Quan portem els cabells esbullats o la melena embullada pel vent o perquè ens acabem de llevar o perquè... podem dir que ens hem despeninat, però no oblidem que tenim altres mots per expressar que no anem ben pentinats, com ara *escabellar* i *descabellar*.

Recordem-los i usem-los!

Etimologies

Magdalena

Soleu prendre un cafè amb llet amb un parell de *magdalenes* per esmorzar? O potser sou més de cereals?

Sabeu per què en diem *magdalena* d'aquest pastís petit, ovalat o rodó, de massa esponjosa, fet de farina, llevat, llet, sucre, ou i oli? Doncs, d'aquest pastisset en diem *magdalena* pel personatge bíblic Magdalena, que va implorar el perdó de Jesús tant, que li va mullar els peus amb les seves llàgrimes. Per això quan diem que algú plora com una Magdalena volem dir que plora molt. I d'aquí la similitud. Quan suquem el pastisset degota i plora com una Magdalena, segons l'expressió popular.

Que diu que què?

Ludificació

En català, per definir l'ús de la mecànica del joc en contextos aliens, per tal de crear un comportament determinat en les persones implicades, tenim la forma *ludificació*, per tant, no cal recórrer al mot anglès *gamification*. També usarem *ludificació* per expressar l'estratègia consistent a utilitzar la mecànica del joc per a crear un vincle emocional entre una marca i els seus usuaris.

Com ho dius?

Addició de sons entre vocals

En registres més o menys formals, quan trobem dues vocals que no formen diftong en una paraula, cal evitar la inserció de sons que s'afegeixen, espontàniament, entre aquestes vocals per evitar que entrin en contacte.

No hem de dir, doncs: *constituient* per *constituent*, *dugues* per *dues*, *graiella* per *graella*, *ideja* per *idea*, *paiella* per *paella*, *rayó* per *raó*, *tejatre* per *teatre*...

Núm. 70

Abril
2017

CONSORCI PER A
LA NORMALITZACIÓ
LINGÜÍSTICA

CNL DEL
VALLÈS ORIENTAL

Un cop de mà

L'apunt al punt!

*Despejar

L'ús indegut del castellanisme *despejar* s'ha estès molt en llengua catalana, sobretot en la llengua parlada.

En català tenim diversos mots per expressar els diferents significats que té *despejar*:

1. Desembarassar. **Desembarassa** les golfes!
2. Desallotjar, buidar, aclarir. La policia **va desallotjar** el camp de futbol.
3. Treure, foragitar. **Traieu** els badocs del lloc de l'accident!
4. Rebutjar, refusar. **Refusar** la pilota. **Rebutjar** a córner.
5. Aïllar. **Va aïllar** la incògnita.
6. Deixondir-se, eixorivir-se. Amb aquest fred, **m'he eixorivit** de cop.
7. Esclarir-se, aclarir-se, desemboirar-se. Encara plou una mica, però comença a **aclarir-se**.
8. Dispersar. **Feu lloc! Deixeu pas!**

Un nom per a cada cosa

Escampar

El verb *escampar* pot tenir, entre altres, aquests tres significats: 'separar en diverses direccions les parts que integraven un conjunt', 'fer que (un líquid) s'estengui sobre una superfície' o 'fer arribar a coneixement d'un gran nombre de persones'.

En la primera d'aquestes accepcions, en són sinònims *dispersar*, *separar*, *disseminar*, *dissoldre* o *espargir*; en la segona, en són sinònims *estendre* o *vessar*, i pel que fa a la tercera accepció, podem utilitzar amb el mateix significat els verbs *divulgar*, *difondre*, *propagar*, *esventar*, *esbombar* o *fer saber*, segons el context i el registre més o menys formal.

*Els fragments de terrissa van quedar **escampats** per tot el pati.*
*Haviem apilat les fulles, però el vent les ha tornades a **dispersar**.*
*El municipi comprèn un gran nombre de masos **disseminats**.*
*El vent ha **espargit** els núvols i ara el cel és d'un blau que enamora.*
*L'oli es va **vessar** sobre el marbre de la cuina.*
*Per acabar, **esteneu** sobre el pastís una capa prima de licor de cirera.*
*Li vaig demanar que fos discreta, però a l'endemà ja ho havia **esbombat**.*
*Convé **difondre** aquest avís perquè els veïns estiguin atents a qualsevol indicati.*
*Es va **propagar** el rumor que havia mort.*

I el mes vinent...

Quin sinònim de *ple*, *plena* utilitzaries per completar la frase següent?

Finalment, escampeu canyella en pols sobre la tassa _____ de nata.

Núm. 70

Abril
2017

CONSORCI PER A
LA NORMALITZACIÓ
LINGÜÍSTICA

CNL DEL
VALLÈS ORIENTAL